

بررسی نقش اینترنت در ارتقای صلح و امنیت بین‌المللی

سید مهدی ساداتی نژاد^۱

چکیده

امروزه جرایم نیز مانند هر پدیده اجتماعی متحول گردیده و از مفهوم سنتی و محصور در یک قالب یک کشور به مفهوم مدرن در عین حال پیچیده و فراتر از مرزهای سرزمینی کشورها تغییر شکل یافته است. برقراری صلح و امنیت بین‌المللی نیز یکی از کهن‌ترین آرمان‌های بشر بوده است. همچنان که صلح و امنیت مفهوم ثابتی نداشته و مفهوم آن با گذشت زمان دچار تغییر و تحول شده است. تا قبل از تحولات اخیر در روابط بین‌الملل، صلح به معنای رعایت اصول حق حاکمیت، برابری حقوق، رعایت مصونیت کشورها و نمایندگان آنان، احترام به تمامیت ارضی کشورها، عدم مداخله در امور داخلی یکدیگر و حل و فصل مسالمت‌آمیز اختلافات تلقی می‌شد. لکن جهانی‌شدن سبب تغییر مفهوم صلح و امنیت بین‌المللی شده است. در این دوره ماهیت تهدیدات تغییر یافته و به حوزه‌های دیگر از جمله فقر، تروریسم، قاچاق، جرایم سازمان‌یافته، شیوع بیماری‌های مسری و نقض حقوق بشر تسری یافته است. به همین دلیل برای پیشگیری جدی با جرایم فراملی، همکاری به هنگام و اساسی بین کشورها ضروری است و در این میان همکاری‌های بین‌المللی با رویکرد پلیسی از اهمیتی ویژه برخوردار است. این امر مکانسیم‌هایی برای انجام اقدامات

^۱ کارشناسی ارشد حقوق جزاء و جرم‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران | seidmajid94@gmail.com

فوری، هماهنگ و تخصصی میان پلیس کشورها را طلب می‌کند. سازمان ملل متحد به عنوان بزرگترین سازمان بین‌المللی و با عضویت کشورهای متعدد سهم مهمی در هنجارسازی، ایجاد قواعد بین‌المللی و گفت‌وگوهای سازشی جهت مبارزه با جرایم جهانی را دارا می‌باشد و در عین حال پلیس جنایی بین‌المللی (اینترپل) شاخص‌ترین نهاد بین‌المللی در حوزه همکاری‌های بین‌المللی پلیسی می‌باشد، این سازمان با برخورداری از ظرفیت‌های بی‌بدلیل و تخصصی خود نقش جدی در مبارزه با جرایم در سطح بین‌المللی و نهایت ارتقاء امنیت بین‌المللی و صلح ایفاء می‌نماید. از اینرو در این پژوهش تلاش گردیده، با بهره‌گیری از روش توصیفی-تحلیلی و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای و پویش‌های اینترنتی به این سؤال پاسخ داده شود که اینترپل در ارتقای صلح و امنیت بین‌المللی دارای چه نقشی می‌باشد؟

واژگان کلیدی: اینترپل، صلح، امنیت بین‌المللی، جرم

مقدمه

در سال‌های اخیر مشکلات و پیچیدگی‌های ناشی از جرایم به دلیل فراملی و بین‌المللی شدن آنها، بسیاری از جوامع بشری را با تهدیدهای جدی امنیتی در سطوح مختلف داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی مواجه ساخته است. از اوایل قرن بیستم به علت گسترش و پیچیدگی روزافزون جرائم به ویژه در کشورهای صنعتی و توسعه یافته سهولت مسافرت میان کشورها، فرار مجرمین افزایش یافته و در نتیجه منجر به کاهش اقتدار ملی کشورها در سطوح مختلف شده است. پدیده جهانی شدن در تمامی عرصه‌ها از جمله امنیتی نیز وارد شده است و نهادهای ملی مجری قانون نمی‌توانند به تنهایی از عهده تهدیدهایی که جنبه جهانی یافته‌اند نظیر مواد مخدر، تروریسم، پول‌شویی، قاچاق انسان و غیره برآید و همکاری نیروهای امنیتی و پلیسی کشورهای مختلف ضرورتی گریزناپذیر است. موفقیت در مقابله با این تهدیدهای جهانی، نیازمند راهکارهای بین‌المللی، با مشارکت کشورها و سازمان‌های بین‌المللی در این حوزه است. فلذا یکی از رویدادهای مهمی که طی دو قرن گذشته در جامعه بشری به وقوع پیوسته است فرامرزی شدن چالش‌ها و فرصت‌هاست. به عبارت دیگر طی دو قرن اخیر همگان به این نتیجه رسیده‌اند که هیچ کشور و یا جامعه‌ای به تنهایی قادر به حل مشکلات خود و افزایش فرصت‌ها و استفاده از آنها نخواهد بود و همواره نیاز به نوعی همکاری و هماهنگی در میان جوامع مختلف وجود دارد چرا که این همکاری‌ها برای حل و فصل مسائل لازم و راهگشا است. (جوادی نیاکانی و همکاران، ۱۳۹۹: ۶۲)

از دیرباز داشتن آرامش و زیستن در محیطی سرشار از صلح و امنیت جزء دغدغه‌های بشریت بوده و بر این اساس جامعه بشری همواره در تلاش بوده است تا زمینه‌های پایداری و استقرار صلح و امنیت بین‌المللی را فراهم سازد. منظور از

صلح و امنیت، که یکی از اهداف اساسی در صحنه بین‌المللی است، حالت طبیعی و بدون جنگ است که در آن همزیستی مسالمت‌آمیز شرافتمندانه رواج دارد و جزء ارزشمندترین و اصولی‌ترین نیازهای بشری است که در سایه آن زندگی اجتماعی در تعادل و توازن به سر می‌برد. صلح و امنیت از قدیمی‌ترین آرمان‌های بشری است و به دلیل این که بیش از هر ارزش دیگری در معرض تهدید مخاطره بوده است، همواره تلاش جامعه بشری، نمایانگر گوشه‌ای از فعالیت‌های آنها برای رسیدن به صلح و امنیت بوده است. (مردانی و مردانی، ۱۳۹۵)

صلح از کهن‌ترین آرمان‌های بشر است، تاریخ بشر مشحون از درگیری‌ها، تعارضات و برخورده است. بروز دو جنگ ویرانگر و خسارت‌بار به فاصله کوتاهی از هم در نیمه اول قرن بیستم، جامعه بین‌المللی و افکار عمومی را تکان داد و سبب شد سیاست‌مداران و حقوقدانان در صدد پیدا کردن راهی برای کاهش تهدیدات و آرامش در جامعه بین‌المللی برآیند. شاید بدون اغراق بتوان گفت امروزه اولین و مهم‌ترین هدف کشورها در روابط بین‌المللی، آرامش و برقراری صلح و امنیت است. تا قبل از تحولات اخیر در روابط بین‌المللی، منبعث از نگاه نظامی که اصطلاحاً نظام وستفالیایی نامیده می‌شود صلح و امنیت به معنای رعایت اصول حق حاکمیت، برابری حقوق، رعایت مصونیت کشورها و نمایندگان آنان، احترام به تمامیت ارضی کشورها، عدم مداخله در امور داخلی آنان و حل و فصل مسالمت‌آمیز اختلافات تلقی می‌شده است. منظور از صلح و امنیت در روابط بین‌الملل، آرامش و ثبات در جامعه جهانی است. امنیت نیز عمدتاً به نوعی احساس روانی اطلاق می‌شود که در آن به علت فقدان ترس، وضعیت آرامش و اطمینان خاطر حاصل می‌شود. (اشرفی، ۸۴:۱۳۹۳)

فلذا هیچ کشوری نمی‌تواند ادعا کند که به تهایی قادر به تأمین امنیت خود است، به عبارت دیگر هیچ جزیره امنی در دریای متلاطم وجود ندارد. کشورها

ناگزیر هستند برای حفظ صلح و امنیت به همکاری و تشریک مساعی با یکدیگر بپردازند و از آن جایی که عصر حاضر در تحولات حقوق بین‌المللی عصر نقش‌آفرینی سازمان‌های بین‌المللی شناخته شده است در واقع می‌توان گفت این سازمان‌ها به مقتضای نیازمندی کشورها به وجود آمده و اهداف گوناگونی را دنبال می‌نمایند. (جوادی نیاکانی، ۱۳۹۶: ۱۰)

صلح به عنوان یکی از بنیادی‌ترین نیازهای بشر در طول تاریخ، همواره در کانون توجه روابط بین‌الملل بوده است. در غرب مفهوم صلح بیشتر با تأکید بر نبود خشونت معنا شده (صلح منفی) در حالی که در شرق بر حضور برخی شرایط جهت تحقق صلح تأکید شده است (صلح مثبت). درک جهانی از صلح مستلزم تجمیع این دو برداشت از صلح خواهد بود. صلح مثبت در یک تعریف ساده عبارت است از احترام به حقوق ذاتی بشر و عزت انسان‌ها و عدالت و پرهیز از خشونت اعم از خشونت ساختاری یا خشونت مستقیم در روابط بین‌الملل که علاوه بر جنگ و نزاع شامل بی‌عدالتی، فقر، توسعه‌نیافتگی، آسیب به محیط زیست و تحقیر انسان‌ها و غیره می‌شود. این در حالی است که در علم واقعیت در روابط بین‌الملل امروز، بیشتر مفهوم منفی صلح مورد توجه قرار گرفته است. صلح را باید به عنوان یک حق فردی و جمعی بشری و نقطه سر‌آغاز حقوق بشر در نظر گرفت زیرا زمانی می‌توان از تحقق حقوق بشر سخن گفت که قبلاً بستر آن در قالب صلح فراهم شده باشد. تأمین حق آزادی، برابری و برادری و سایر حقوق بشر، هنگامی میسر است که جهان عاری از خشونت، تنش، فقر، استبداد، بی‌عدالتی، تحقیر و خشونت باشد. صلح متضمن ارتقای شرایط عدالت اجتماعی، تحقق حق توسعه، دستیابی به ضرورت‌های زندگی از جمله آب سالم و محیط زیست سالم می‌باشد. فلذا صلح هدف غایی حقوق بشر می‌باشد و زمانی می‌توان از صلح پایدار سخن گفت که کلیه زمینه‌های بروز نقض صلح، قبلاً از بین رفته باشد (ساداتی‌نژاد ۱۳۹۹: ۷۵).

سازمان اینترپل به عنوان بزرگترین سازمان بین‌المللی جهانی بعد از سازمان ملل متحد، امکان مهمی برای مبارزه با تروریسم است. این سازمان به منظور ایجاد بستری برای همکاری پلیس‌های دنیا، در سال ۱۹۲۳ میلادی در وین اتریش تأسیس گردید و ابتدا تحت عنوان «کمسیون بین‌المللی پلیس جنایی» فعالیت می‌کرد، ولی از سال ۱۹۴۶ نام تلگرافی پلیس بین‌المللی را برگزید و در سال ۱۹۵۶ با تصویب اساسنامه جدید خود به «سازمان بین‌المللی پلیس جنایی- اینترپل» تغییر نام رسمی داد (آقاباقری، ۱۴۰۰: ۸۸).

اینترپل همکاری‌های بین‌المللی را در میان نیروهای پلیس کشورها ایجاد گردیده است. در واقع این سازمان بین‌المللی نقش هماهنگ کننده و حمایتی را از عملیات پلیسی در عرصه فراملی ایفا می‌کند، در حقیقت این نقش از طریق تبادل اطلاعات، ارائه راهکار و شناسایی مجرمان فراری به نیروهای پلیس کشورها در جهت مبارزه با جرایم فراملی به خصوص سایبری، جنایات سازمان‌یافته، تروریسم، مالکیت معنوی و غیره می‌باشد. جرایم سازمان‌یافته فراملی، از مهمترین تهدیداتی است که مبارزه مؤثر با آن، به دلیل دارا بودن خصیصه فرامرزی، به همکاری در سطح بین‌المللی نیاز دارد. آنچه به جرائم سازمان‌یافته جنبه فراملی می‌دهد، خصیصه فعالیت مرتکبین آن در سطح بین‌المللی است. با این همه، اینترپل در راستای رسالت و اهداف، دارای مأموریت‌هایی در قبال جرایم سازمان‌یافته فراملی نظیر «استرداد مجرمین»، «مبارزه با مواد مخدر (کشت، تولید، قاچاق، ترافیک و مسیرهای ترانزیت و غیره)،» تعقیب بین‌المللی جرایمی همچون زیست محیطی (آلوده‌سازی محیط زیست با پسماندهای اتمی و مواد رادیواکتیو، قاچاق گونه‌های نادر و کمیاب پرندگان و حیوانات وحشی)، پولشویی یا شستشوی پول‌های ناپاک حاصله از فعالیت‌های جنایی مانند قاچاق مواد مخدر و سایر اقلام ممنوعه، قاچاق آثار هنری عتیقه جات و میراث فرهنگی کشورها،

تروریسم بین‌المللی، هواپیماربابی و جرائم رایانه‌ای و غیره است (شهبازی، ۱۳۹۹: ۲۱۲). اینترپل یکی از سازمان‌های بین‌المللی است که در جهت همکاری متقابل کشورها به منظور مبارزه با جرائم بین‌المللی و برقراری نظم و امنیت عمومی در محدوده قوانین ملی و اعلامیه جهانی حقوق بشر شکل گرفته است. این سازمان با ایجاد یک شبکه بین‌المللی بین پلیس‌های کشورهای عضو، امکان همکاری و تبادل اطلاعات بین آنها را فراهم کرده است. اینترپل در واقع نقطه پیوند شبکه‌ای از نیروهای پلیس ملی ۱۹۴ کشور است، نیروهایی که هرکدام جداگانه در حوزه‌ی کشور خود عمل می‌کنند. بنابراین، اینترپل تنها یک محل تبادل اطلاعات است و این سازمان صلاحیت دستگیری یا زندانی کردن کسی را ندارد و برای چنین فعالیت‌هایی باید از طریق پلیس محلی کشورها اقدام کند. این سازمان دارای یک اساسنامه و آیین‌نامه پیچیده است که براساس آن نمی‌تواند فعالیت‌هایی با ماهیت سیاسی، نظامی، مذهبی یا نژادی داشته باشد. اعضای آن شامل نیروهای پلیس جنایی وابسته است. هدف این سازمان افزایش همکاری صاحبان قدرت در مبارزه علیه جرائم بین‌المللی است. اهداف اصلی اینترپل در ماده ۲ اساسنامه این سازمان آورده شده است:

- ۱- تأمین و توسعه گسترده‌ترین همکاری متقابل بین تمامی نیروهای پلیس در سراسر جهان در محدودیت قوانین داخلی کشورهای مختلف و براساس روح اعلامیه جهانی حقوق بشر
- ۲- تأسیس و توسعه نهادهایی که نقش مؤثری در زمینه پیشگیری جرائم حقوقی عادی دارند.

اینترپل خدمات پشتیبانی به مجریان قانون در کشورهای عضو این سازمان ارائه می‌کند. این سازمان پس از سازمان ملل، بزرگترین سازمان بین‌المللی محسوب می‌شود و چند کار اصلی برای خود تعریف کرده است. اول، شبکه‌های از ارتباطات

شبهانه روزی میان نیروهای پلیس برقرار می‌کند. از طریق این شبکه، نیروهای پلیس در سراسر جهان می‌توانند اطلاعات مهم پیرامون مجرمان و جرائم به صورت کلی را به اشتراک بگذارند. دوم، داده‌های وسیع اینترنتی (شرح دیانای، اسامی و عکس‌ها) این اطمینان را به نیروهای پلیس می‌دهد که داده مورد نیاز برای بررسی جرائم کنونی و پیشگیری از وقوع جرائم جدید را در اختیار دارند. سوم، اینترنتی خدمات پشتیبانی اضطراری برای فعالیت‌های عملیاتی برای کارکنان سازمان‌های مجری قانون در کشورها ارائه می‌دهد (منوری و همکاران، ۱۳۹۹:۷۰).

اهمیت موضوع

یکی از عواملی که امنیت بشر را تهدید می‌کند، وقوع جرم است. امروزه علاوه بر تکرار جرائمی چون نسل‌کشی و جنایت علیه بشریت، نسل جدید جرائم همچون جرائم سایبری رو به فزونی است. ویژگی‌هایی چون سازمان‌یافتگی، فراملی شدن، استفاده از اینترنت و فضای مجازی از جمله عواملی است که شرایط ارتکاب جرم را تسهیل نموده و بر دشواری‌های مقابله با جرائم افزوده است. فلذا عصر ارتباطات منجر به گسترش ابعاد جرائم در سطوح فراملی شده است و مجرمان با بهره‌گیری از فناوری‌های جدید، حرفه‌ای‌تر و سازمان‌یافته‌تر عمل می‌کنند و این مسئله مبارزه با جرائم را فراتر از توان و ظرفیت دولت‌ها کرده است. جنایت‌های سازمان‌یافته بین‌المللی، تهدیدی برای امنیت جامعه جهانی و به خصوص بشریت به شمار می‌آید. این نوع جنایت‌ها و عوامل آن در خارج از محدوده مرز یک کشور این نوع جنایات را دارای خصیصه فراملی بروز نموده و این مسئله به عنوان یکی از معضلات اصلی، دولت‌ها و سازمان‌های بین‌المللی ذی ربط را در جهت حفظ و تأمین امنیت بین‌المللی به فعالیت واداشته است. درچنین شرایطی ضرورت همکاری

دولت‌ها و نهادهای ذیربط آن‌ها بیش از پیش احساس می‌شود. در پاسخ به این مسئله یکی از مهمترین اقدامات در جهت مبارزه با این گونه جنایات، همکاری و تصویب «کنوانسیون بین‌المللی مبارزه با جنایات سازمان‌یافته فرامرزی» معروف به کنوانسیون پالرمو توسط سازمان ملل متحد در دسامبر سال ۲۰۰۰ میلادی می باشد که نمود تعامل بین‌المللی در این حوزه است. در این بین نقش اینترنت در راستای حفظ امنیت و مبارزه با شکل‌گیری و توسعه این نوع جنایات‌ها و مبارزه با جرائم بین‌المللی و برقراری امنیت عمومی اهمیت بسزایی دارد. لذا دولت‌ها به سویی تعامل و همکاری‌های چندجانبه با دولت‌های دیگر و سازمان‌های بین‌المللی سوق پیدا کرده‌اند. تلاش برای دستیابی به صلح و امنیت به عنوان هدف دولت‌ها و سازمان‌های بین‌المللی، تنها با همکاری دولت‌ها در زمینه مبارزه با پدیده مجرمانه و مهار آن در سطح جامعه جهانی امکان‌پذیر است. امروزه فرهنگ صلح، اساساً یک رهیافت اخلاقی به حیات انسانی است. ایده فرهنگ صلح بر ارزش‌های جهانی همچون آزادی، عدالت، همبستگی، مدارا، حقوق بشر و برابری بین زن و مرد، اصول دموکراسی و تفاهم بین دولت‌ها، کشورها و گروه‌های سیاسی، نژادی، فرهنگی و اجتماعی مبتنی است. هرچند تجربه نشان داده است که بسیاری از عواملی که منجر به وقوع جرم می‌شوند، با مداخله در مراحل اولیه قابل پیشگیری هستند. بنابراین، نظام‌های سیاست جنایی، پیشگیری از وقوع جرم را مناسب‌ترین شیوه مبارزه با آن می‌دانند.

پیشینه

- آقاباقری در سال (۱۴۰۰) پژوهشی با عنوان «امکان‌های اینترنت برای مقابله با سازمان‌های تروریستی» انجام دادند. تروریسم به عنوان پدیده شومی که سال‌هاست جامعه جهانی به خصوص منطقه غرب آسیا را دستخوش بحران‌ها و آسیب‌های

جبران ناپذیری نموده و به تعبیری، درد مشترک همگان شده است نه تنها مهار نشده، بلکه با سازمان یافته‌تر شدن گروه‌ها و ظهور و بروز مصادیقی به مراتب نفرت پراکن‌تر همچون داعش همراه بوده است. همگام با این توسعه کیفی و کمی، اقدامات نهادها و سازمان‌های متعدد نقش‌آفرین در عرصه مبارزه با تروریسم نیز در حال افزایش و تحول است که در این میان می‌توان به فعالیت‌ها و ظرفیت‌های اینترپل به عنوان دومین سازمان بزرگ بین‌المللی اشاره نمود که اطلاع از این امکان‌ها و استفاده حداکثری از آن، نقش به‌سزایی برای مقابله با سازمان‌های تروریستی خواهد داشت. در این پژوهش به روش ترکیبی کتابخانه‌ای و مشاهده به توصیف و تحلیل امکان‌های اینترپل از جمله اعلان‌ها، تعاملات پلیسی دوجانبه و چندجانبه، تشکیل گروه‌های ضربت منطقه‌ای و همکاری در استرداد مجرمین پرداخته شده است. توصیف داده‌ها غالباً برگرفته از تارنمای اینترپل و تجربیات میدانی نویسنده در تعامل با این سازمان بین‌المللی می‌باشد. توجه جدی به ظرفیت‌های منحصر به فرد این سازمان برای مقابله با تروریسم، مغفول ماندن بسیاری از امکان‌های اینترپل از جمله سایر اعلان‌ها غیر از قرمز و همچنین، تعاملات ویژه و دوجانبه پلیس‌های دنیا در نظر کارشناسان ذیربط در دستگاه‌های مختلف، مسئله مهمی است که می‌توان با تبیین مسائل و اطلاع‌رسانی لازم، نسبت به تحول در این حوزه اقدام نمود.

- شهبازی در سال (۱۳۹۹) با عنوان «واکاوی ظرفیت‌های کنوانسیون پالمو در پیشبرد مأموریت‌های سازمان بین‌المللی پلیس جنایی (اینترپل)» انجام دادند. این تحقیق به شیوه توصیفی-تحلیل انجام شده و به تطبیق مفاد کنوانسیون پالمو با مأموریت‌های اینترپل در زمینه مبارزه با جرائم سازمان‌یافته فراملی و ناامن نمودن جهان برای مجرمین می‌پردازد. در این پژوهش چنین می‌توان نتیجه گرفت که هدف اصلی اینترپل ناامن نمودن دنیا برای مجرمین و به تبع آن پیشگیری و مقابله با جرائم می‌باشد. در کنار تدابیر مختلفی که دولت‌ها به در مرزهای خود برای مبارزه و کنترل

این گونه جرائم به کار می‌گیرند، همکاری‌های پلیسی در سطح بین‌الملل می‌تواند نقش مؤثری در این داشته باشد. نتایج حاصله از تطبیق مفاد کنوانسیون پارمو و پروتکل‌های سه‌گانه آن با وظایف و مأموریت‌های اینترپل در مقام عمل بیانگر این حقیقت است که وجود کنوانسیون همچون پارمو تعهد دولت‌ها نسبت به یکدیگر و متعاقب آن به سازمان بین‌المللی که دارای مأموریت‌های مشابه با اهداف کنوانسیون می‌باشند، برای اجرایی شدن کنوانسیون و خارج شدن آن از حالت تئوری لازم و ضروری به نظر می‌رسد.

- جواد نیاکانی و همکارانش در سال (۱۳۹۹) پژوهشی با عنوان «الگوی مدیریت بهره‌برداری از ظرفیت‌های سازمان اینترپل در مبارزه با جرایم و مجرمان» انجام دادند. این پژوهش با هدف دستیابی، احصا و رتبه‌بندی ظرفیت‌ها و تهیه الگو انجام پذیرفته است از نظر هدف کاربردی و توسعه‌ای و از لحاظ روش گردآوری اطلاعات، توصیفی-پیمایشی است و با نگاهی به سند چشم انداز ۱۴۰۴ برای جمهوری اسلامی ایران با رویکرد آمیخته انجام پذیرفته است. پس از تحلیل ۶۰ پرسشنامه ۱۲۱ شاخص به همراه ۲۰ مؤلفه ظرفیت‌های سازمان اینترپل در ۶ بعد سامانه‌ای و فناوری، راهبردی، اطلاعاتی و عملیاتی، دیپلماسی و همکاری، حقوقی-پلیسی و آموزشی مورد تأیید قرار گرفت و مهمترین ظرفیت، مطابق رتبه‌بندی ظرفیت‌های سازمان اینترپل در مبارزه با جرایم و مجرمان، متعلق به ظرفیت سامانه‌ای و فناورانه و راهبردی است و این بدان معناست که سازمان اینترپل براساس یک رویکرد اطلاعات محور درصد مقابله و مدیریت راهبردی جرایم و مجرمان در سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی است.

- منوری، سرای و جوج در سال (۱۳۹۹) پژوهشی با عنوان «بررسی ظرفیت سازمان‌های بین‌المللی پلیسی در پیشگیری از جرم و جنایت: با تأکید بر سازمان‌های اینترپل و یورپل» انجام دادند. روش با ارجاع به اسناد و فیش‌نویسی، از نوع توصیفی-تحلیلی و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای انجام شده است. نتایج نشان داد که پلیس جنایی

بین‌المللی (اینترپل) به عنوان مهمترین نهاد بین‌المللی پس از سازمان ملل و پلیس جنایی اتحادیه اروپا (یوروپل) از نهادهای بین‌المللی اثرگذار در حوزه همکاری‌های نیروهای پلیس هستند. این سازمان‌ها در چارچوب اهداف اساسنامه خود که در مجمع عمومی این سازمان‌ها به تصویب رسیده است، در استای جلوگیری از بروز جرم دست به ارائه آموزش‌های فنی و پشتیبانی اطلاعاتی و عملیاتی در کشورهای عضو زده اند. این هدف با انعقاد تفاهم نامه‌هایی بین‌المللی که طی آن این سازمان موظف به اعزام نیرو به کشورهای عضو و همچنین برگزاری کارگاه‌های آموزشی شدند، صورت می‌گیرد. همچنین تولید و انتشار محتواهای آموزشی به جوامع نسبت به وجود جرائم، آگاهی عمومی نسبت به انواع جرائم موجود را افزایش می‌دهند.

- عبدالهی، آلبوعلی و چترایی در سال (۱۳۹۸) پژوهشی با عنوان «نقش سازمان بین‌المللی پلیس جنایی (اینترپل) در فرایند استرداد مجرمان و معاضدت قضایی» انجام دادند. در این پژوهش از روش توصیفی - تحلیلی استفاده شده است. روش گردآوری اطلاعات به صورت کتابخانه‌هایی با فیش‌برداری از کتب، مقالات علمی، پایان‌نامه‌ها، مجلات و بررسی اسناد قانونی صورت پذیرفته است. اینترپل نقطه پیوند شبکه‌ای از نیروهای پلیس ملی ۱۹۲ کشور است. نیروهایی که هرکدام جداگانه در حوزه کشور خود عمل می‌کنند. بنابراین، اینترپل محل تبادل اطلاعات است. ولی، از آنجا که استرداد مجرمان یا از طریق معاهدات دوجانبه بین دول، کنوانسیون‌ها یا از طریق عمل متقابل انجام می‌شود، می‌توان با افزایش آگاهی دولتها و احترام به اصول حقوقی و تعهدات بین‌المللی، ضمن رفع چالش‌های قانونی و اجرایی این سازمان، جایگاه اینترپل به عنوان یک پلیس بین‌المللی کارآمد را بهبود بخشید. این مهم می‌تواند مشکلات عدیده استرداد مجرمان، از طریق کانال‌های دیپلماتیک و معاضدت قضایی را در آینده کاهش دهد.

- جوادی نیاکانی و همکارانش در سال (۱۳۹۸) پژوهشی تحت عنوان «ظرفیت‌های

سازمان اینترپل در مبارزه با جرایم و مجرمین توسط پلیس بین الملل ناجا» انجام داد. پژوهش برحسب هدف کاربردی و توسعه ای و از لحاظ روش گردآوری اطلاعات توصیفی- پیمایشی محسوب می‌شود که با نگاهی به سند چشم انداز ۱۴۰۴ برای جمهوری اسلامی ایران با رویکرد آمیخته انجام شده است. یافته‌های پرسشنامه محقق ساخته حاوی ۱۲۱ گویه و آزمون‌های تی تک نمونه‌ای و فریدمن نشان داد که بیست مؤلفه ظرفیت‌های سازمان اینترپل در شش بعد سامانه‌ای و فناوری، راهبردی، اطلاعاتی و عملیاتی، دیپلماسی و همکاری، حقوق- پلیسی و آموزش مورد تأیید قرار می‌باشند و رتبه‌بندی می‌گردند. در نتیجه رتبه‌بندی ظرفیت‌های سازمان اینترپل در مبارزه با جرایم و مجرمین، مهمترین این ظرفیت‌ها را ظرفیت سامانه‌ای و فناوری و راهبردی نشان داد. این بدان معناست که سازمان اینترپل براساس سبک رویکرد اطلاعات محور، درصدد مقابله و مدیریت راهبردی جرایم و مجرمین در سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی می‌باشد.

- زارع مهدوی، حاجیان و عباسی در سال (۱۳۹۵) پژوهشی تحت عنوان «تحول در امنیت بین‌الملل و نقش اینترپل در توسعه آن» انجام دادند. روش پژوهش توصیفی- تحلیل و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای و الکترونیکی انجام گردیده شد. یافته‌ها نشان داد جهانی شدن باعث تغییر مفهوم صلح و امنیت بین‌المللی برگرفته از نظام وستفالیایی شده است. در این دوره ماهیت تهدیدها تغییر یافته و از جنبه نظامی به حوزه‌های دیگر از جمله فقر و گرسنگی، تروریسم، قاچاق و جرائم سازمان یافته، شیوع بیماری‌های مسری، مهاجرت‌های بی‌رویه، محیط زیست و نقض حقوق بشر تسری یافته است. فلذا می‌توان چنین نتیجه گرفت که تحول در امنیت بین‌الملل و تغییر در ماهیت تهدیدها از جنبه نظامی به جنبه‌های گوناگونی از جمله تروریسم، جرائم سازمان یافته فراملی، قاچاق، جرائم علیه بشریت، جرائم مالی و اینترنتی و... سازمان اینترپل می‌تواند در تأمین امنیت بین‌المللی نقش بسزایی ایفا کند.

- منقوش و بردی زاده در سال (۱۳۹۵) پژوهشی با محوریت «بررسی جایگاه سازمان‌های بین‌المللی در حقوق بین‌الملل و نقش آنها در ایجاد صلح و امنیت بین‌المللی» انجام دادند. نتایج مطالعه آنها نشان داد که سازمان‌های بین‌المللی به تجمعی از دولت‌ها اطلاق می‌شود که بر اساس یک سند تأسیس (معاهده) تشکیل می‌شود و اعضای آن اهداف مشترکی را در چارچوب نهادها و کارگزاری‌های ویژه با فعالیت مستمر و مداوم دنبال می‌کنند. سازمان‌های بین‌المللی دو نوع سازمان کاملاً متفاوت را دربر می‌گیرند. اولین نوع مربوط می‌شود به سازمان‌های بین‌المللی دولتی که آن‌ها را دولت‌های ملی تشکیل می‌دهند و اداره می‌کنند. دومین نوع مربوط می‌شود به سازمان‌های بین‌المللی غیردولتی که دولت‌های ملی نقش مستقیمی در تشکیل و اداره آنها ندارند. سازمان‌های بین‌المللی، سازمان‌های غیردولتی منطقه‌ای و جهانی از جمله بازیگران جدید در عرصه بین‌المللی محسوب می‌شوند. گروهی از سازمان‌های بین‌المللی که در حوزه‌های مانند حقوق بشر، جنگ و صلح و غیره فعالیت دارند تأثیر بیشتر و عمیق‌تری در تحول مفهوم صلح بر جای می‌گذارند. بازیگران فراملی اعم از دولتی یا غیردولتی تأثیرات زیادی بر صلح و دگرگونی و نحوه تأمین آن دارند که از فعالیت آنها در برقراری صلح و امنیت استفاده می‌شود.

- زرنگار و صدیق در سال (۱۳۹۵) پژوهشی با عنوان «نقش اینترپل در مبارزه با جرائم بین‌المللی و تحکیم امنیت جهانی» انجام دادند. روش پژوهش کتابخانه‌ای و با رویکرد توصیفی-تحلیلی انجام شده است. ماحصل این پژوهش نشان داد که اینترپل با ارائه آموزش‌های فنی و تخصصی و پشتیبانی اطلاعاتی و عملیاتی به کشورهای عضو، تسهیل همکاری‌های پلیسی حتی میان کشورهای فاقد روابط دیپلماتیک و همکاری و تعامل با دیگر سازمان‌های بین‌المللی و برخی از نهادهای داخلی دولتی و غیردولتی کشورهای عضو، نقش بی‌بدیلی در زمینه مبارزه با جرائم، دستگیری مجرمین و تأمین امنیت بین‌المللی ایفاء می‌کند.

ادبیات پژوهش

اینترپل

در سال ۳۲۹۱ میلادی (۲۰۲۱ ه. ش) طی اجلاسی که در کشور اتریش با حضور رؤسای پلیس هفت کشور برگزار شد، کمیونی با عنوان کمیسیون بین‌المللی پلیس پایه‌گذاری و مقر آن شهر وین تعیین شد. هدف از تشکیل این کمیسیون، ایجاد یک سیستم کنترل و مقابله بین‌المللی با جرائم و تأسیس مرکزی برای مبادله اطلاعات و اخبار بین پلیس کشورهای مختلف بود. این کمیسیون تا وقوع جنگ جهانی دوم فعالیت خود را گسترش داد. بعد از جنگ جهانی دوم و در سال ۱۹۴۶ اجلاسی در بروکسل (بلژیک) برای تجدید فعالیت و تعیین مفهوم کلی همکاری‌های پلیس بین‌الملل برگزار شد و طی آن مقررات و قوانین جدیدی تصویب شد. در این اجلاس، «اینترپل» به عنوان نام اختصاری اداره مرکزی انتخاب شد و به تدریج کشورهای بیشتری به عضویت این کمیسیون درآمدند. سپس در سال ۱۹۵۶ اساسنامه اصلاح شد و کمیسیون بین‌المللی پلیس جنایی به سازمان بین‌المللی پلیس جنایی تغییر یافت. با عنایت به اینکه شکل‌گیری این سازمان حاصل تحول و گسترش روابط کشورها با یکدیگر و تسری پیدا کردن مسائل و موارد مختلف داخلی کشورها به آن سوی مرزها و بین‌المللی شدن آنهاست. زبان‌های رسمی سازمان اینترپل عبارتند از اسپانیولی، انگلیسی، عربی و فرانسوی می‌باشد. این سازمان دارای اساسنامه‌ای ۰۵ ماده‌ای است که بیانگر اهداف، وظایف و ساختار آن سازمان است. همچنین، اینترپل بزرگترین تشکیلات پلیس در جهان است که وظیفه هماهنگی فعالیت‌های پلیس کشورهای عضو، از جمله در زمینه‌ی افراد ناپدید شده و تحت پیگرد را بر عهده دارد. برای اینکه اینترپل، وظایفش را به خوبی انجام دهد، نیازمند ساختار متفاوتی نسبت به سازمان‌ها و نهادهای بین‌المللی است. فلذا سازمان بین‌المللی پلیس جنایی نه یک سازمان کاملاً دولتی است و نه یک سازمان

کاملاً غیردولتی. اینترپل یک سازمان دولتی محسوب نمی‌شود. زیرا اساسنامه آن یک معاهده بین‌المللی نیست، بلکه سندی است که تابع حقوق داخلی کشور (فرانسه) است. سازمان در چارچوب حقوق این کشور به وجود آمده و به ثبت رسیده است. در نتیجه، تابع الزامات قانونی حقوق فرانسه است (عبدالهی و همکاران، ۱۳۹۹: ۱۱۴). لازم به ذکر است که این سازمان تابع هیچ یک از سازمان‌های بین‌المللی دیگر همانند سازمان ملل متحد نیست و شخصیت حقوقی مستقلی دارد. ممکن است با برخی از سازمان‌های بین‌المللی دیگر همکاری داشته باشد، ولی تابع آنها نیست، چون در اثر توافق یا قرارداد و تعهد دولت‌ها به وجود نیامده است. از نظر حقوقی یک سازمان بین‌الدولی تلقی نمی‌شود، چون توسط مسئولان پلیس کشورها تشکیل شده و به صورت جهانی درآمده، از نظر حقوقی یک سازمان بین‌المللی است و این امر عامل مؤثری برای بی‌طرفی و استقلال عمل این سازمان به شمار می‌آید. دولت‌ها با قبول پرداخت حق عضویت و موافقت با اعزام هیأت‌های پلیس کشور خود به اجلاس‌ها و کمیسیون‌ها و سایر گردهمایی‌های این سازمان عملاً و به طور غیرمستقیم با آن همکاری داشته و در سرنوشت آن سهمیم هستند (حسن برقی، ۱۳۹۵). بر اساس آخرین تغییرات در ساختار سازمان در ۷۷ نشست سازمان اینترپل در سن پترزبورگ / روسیه در سال ۲۰۰۲ ساختار اینترپل براساس ماده ۵ اساسنامه سازمان عبارت از: مجمع عمومی، کمیته اجرایی، دبیرخانه کل، دفاتر ملی مرکزی کشورها، مشاوران و کمیسیون کنترل فایل‌ها می‌باشد. دبیرخانه کل: یک نهاد دائمی اداری، فنی واقع در لیون/ فرانسه می‌باشد که اینترپل از طریق آن انجام وظیفه و ارتباط بین پلیس کشورها را برقرار می‌نماید. کمیته اجرایی: کمیته اجرایی مرکب از رئیس سازمان، سه نایب رئیس و نه نفر نمایند بوده که اعضای آن با دو سوم اکثریت آرای مجمع عمومی از میان نمایندگان کشورها انتخاب می‌شود.

مجمع عمومی: مجمع عمومی مرجع عالی اداره کننده اینترپل بوده که همه ساله برگزار مجمع عمومی و از هیأت‌های نمایندگی اعزام شده از جانب کشورهای عضو تشکیل می‌گردد. دفاتر ملی مرکزی کشورها: هر کشور عضو باید مرکزی را تحت عنوان دفتر مرکزی دفاتر ملی مرکزی کشورها ملی (BCN) جهت ارتباط با اینترپل سایر کشورها ایجاد و به سازمان معرفی نماید.

کمیسیون کنترل فایل‌ها: آن دسته از تصمیم‌های سازمان‌های بین‌المللی که بر روی افراد تأثیر مستقیم دارد باید در جلسه‌ای اتخاذ شود که آن افراد بتوانند ادعاها و دفاعیه خود را ارائه نمایند که این وظیفه برعهده کمیسیون کنترل فایل‌های اینترپل می‌باشد. مشاوران: افراد متخصص و حرفه‌ای هستند که به صورت فردی یا جمعی در مشاوران زمینه‌های مختلف به مجمع عمومی، کمیته اجرایی، رئیس سازمان و دبیر کل مشاوره می‌دهند (جوادی نیاکانی، ۲۰۱۳۹۶).

صلح

صلح، حالتی است که در آن، جنگ حکمفرما نباشد (جعفری لنگرودی، ۴۰۸:۱۳۸۴). صلح تا قبل از تأسیس ملل متحد در روابط بین‌المللی نیز همین مفهوم را داشت (بیگ زاده، ۵۱۶:۱۳۸۹). در تعاریف امروزی صلح نوعی دوستی و هماهنگی اجتماعی می‌باشد که در غیاب دشمنی و خشونت شکل می‌گیرد، ولی باید دید این نگرش تا چه اندازه در فرهنگ ملت‌های گوناگون جهان ریشه دارد. در فرهنگ ایرانی، مفهوم صلح (آشتی) در آرامش و در سطحی ژرف‌تر در مهربانانه نگرستن به یکدیگر ریشه دارد. به نظر می‌رسد مفهوم اسلاوی (rim) هم دارای ساخت مشابهی بوده باشد. همچنین به گونه‌ای نزدیک بدان، در فرهنگ هندی نیز مفهوم صلح (itnahs) به معنای آرامش درون یک جامعه یا حتی درون وجود یک فرد است. در برخی فرهنگ‌های شرقی، مانند

چینی (gníπέh) مفهوم همراه‌بودن و همراهی‌کردن زمینه ساخت صلح است. بعضی نیز مانند فرهنگ لاتینی (xap) و ترکی (şirab) مفهوم به هم پیوستن و درهم آمیختن را زمینه ساخت مفهوم صلح نهاده‌اند. گاه نیز همچون فرهنگ عربی (صلح) یک استعاره مانند جوانه‌زدن گیاه، زمینه ساخت مفهوم بوده است (پاکتچی، ۱۳۹۸). با تمام تفاسیر مطرح شده مفهوم صلح را می‌توان در چندین تقسیم‌بندی مورد تعریف قرار داد:

- ۱- تعریف طبیعی: انسان‌ها بدون آنکه به صلح فکر کنند در صلح زندگی می‌کنند و آن را درست مانند موضوعی کاملاً طبیعی و قائم به ذات می‌دانند.
- ۲- تعریف‌های ضد جنگ: صلح در رابطه با جنگ و همچون مقوله‌ای متضاد با جنگ تعریف می‌شود.
- ۳- تعریف‌های اسطوره‌ای: در این نوع از تعاریف از صلحی آرمانی سخن گفته می‌شود.
- ۴- تعریف‌های باستانی: در متون یونانی نمونه‌های بسیاری از این نوع درک و توصیف در باب صلح وجود دارد، تعاریفی که از اندیشمندان یونانی چون افلاطون ارائه می‌شود.
- ۵- تعریف آماری: تعریف صلح بر اساس آمار تعداد مرگ و میرها و آدم‌کشی‌های دسته‌جمعی (افتخاری و محمدی سیرت، ۱۳۹۲: ۵۵).

امنیت بین‌الملل

امنیت، اساسی‌ترین نیاز بشر است و به همین دلیل، تأمین یا حفظ آن نخستین وظیفه حکومت‌هاست. فقدان

تهدید، عنصر اساسی تعریف امنیت است، اگرچه عده‌ای «فقدان» تهدیدها را آرزوی دست‌نیافتنی دانسته و از اینرو به حداقل‌رساندن آنها را مفهوم اصلی امنیت میدانند. نتیجه روشن این مبنای ازسوی نسبی بودن مقوله امنیت و از سوی دیگر، چند وجهی بودن آن است. به بیان دیگر، ارزش‌ها یعنی آنچه مورد «تهدید» واقع شده و ناامنی به وجود می‌آورد، ممکن است بیرونی یا درونی باشد. در مفهوم کلی، امنیت به برحذر بودن از خطراتی اطلاق می‌گردد که منافع و ارزش‌های انسان‌ها را مورد تهدید قرار می‌دهد، اما ماهیت آن در سطوح مزبور پیوندی تنگاتنگ به همدیگر دارند. اصولاً با گذشت زمان و پیچیده‌تر شدن ساختار اجتماعات بشری، سطح وابستگی متقابل امنیتی میان انسان‌ها نیز بالاتر رفته است به طوری که اصطلاحاتی چون امنیت ملی، امنیت بین‌المللی و امنیت جهانی وارد قاموس مطالعات امنیتی گردیده‌اند (سلطانی فرد، ۱۳۹۱: ۶۴).

پس از انعقاد قرارداد وستفاليا در سال ۱۶۴۸ میلادی و شکل‌گیری نظام دولت-ملت مفهوم امنیت ملی شکل گرفت. با گذشت زمان و تشدید تعاملات میان دولت-ملت‌ها مفهوم امنیت بین‌الملل مورد توجه قرار گرفت. باری بوزان امنیت بین‌الملل را در ابعاد مختلف سیاسی، نظامی، اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی تقسیم کرده است که در امنیت نظامی به آثار متقابل توانایی‌های تهاجمی و دفاعی مسلحانه دولت و نیز برداشت آنها از مقاصد یکدیگر، در بعد سیاسی بر ثبات سازماندهی دولت‌ها، سیستم‌های حکومتی و ایدئولوژی‌های ناظر که به آنها مشروعیت می‌بخشد، در بعد امنیت اقتصادی به دسترسی منابع مالیه و بازارهای لازم برای حفظ سطوح قابل قبولی از رفاه و قدرت دولت توجه می‌کند. در امنیت اجتماعی به قابلیت لازم برای حفظ الگوهای سنتی، زبان، فرهنگ، مذهب، هویت و عرف ملی با شرایط قابل قبول معتقد است و امنیت زیست محیطی را در حفظ محیط زیست بشری ناظر می‌داند. لازم به ذکر است که این پنج بخش از یکدیگر جدا عمل نمی‌کند بلکه هر

يك از آنها دارای کانون مهمی در درون مسئله امنیت و روشی برای تنظیم اولویت‌ها بوده و از طریق ارتباطات قوی همگی به همدیگر متصل هستند (هندیانی، ۱۳۹۶: ۲۲).

نتیجه‌گیری: اقدامات اینترپل در جهت ارتقای صلح

یکی از مهمترین اقدامات اینترپل کمک‌های اطلاعاتی به کشورهای عضو و مبادله اطلاعات مهم مرتبط با جرائم از طریق صدور و انتشار اعلان‌های بین‌المللی می‌باشد. دبیرخانه سازمان اینترپل رأساً و یا بنا به تقاضای کشورهای عضو اقدام به صدور اعلامیه‌هایی می‌نماید و آن را برای تمامی اعضاء می‌فرستد. در این اعلامیه‌ها اطلاعاتی در رابطه با هویت، نوع جرم، آثار شناسایی، عکس و ... افراد مجرم تحت تعقیب قید شده است. هدف این است که از این طریق با کمک پلیس کشورهای عضو بتوان اقدام به دستگیری فرد مذکور نمود. این اعلام‌ها به افراد تحت تعقیب برای ارتکاب جرائم شدید، اشخاص مفقود شده، اجساد شناسایی نشده، مظنونین اقدامات تروریستی، تهدیدات احتمالی و شیوه‌ای مورد استفاده بزهکاران ارتباط پیدا می‌کند. این امر به کشورهای عضو اینترپل کمک می‌کند تا بتوانند با هماهنگی مراجع پلیسی و قضائی داخلی، ورود و خروج مجرمین را به کشور خود کنترل نمایند. این اعلان‌ها منحصرراً در رابطه با مجرمین نبوده و بسته به موضوع خود به رنگ‌های مختلفی صادر می‌گردند که عبارتند از: اعلان قرمز (افراد تحت تعقیب)، اعلان آبی (استعلام)، اعلان سبز (هشدار)، اعلان زرد (گمشدگان)، اعلان مشکی (اجساد شناسایی نشده)، اعلان نارنجی و اعلان بنفش و اعلان ویژه شورای امنیت سازمان ملل - اینترپل. در بین اعلان‌های بین‌المللی سازمان اینترپل، اعلان قرمز^۱ مهمترین آنها است. این اعلان‌ها به منظور دسترسی به متهمین و رسیدگی قضائی به موارد اتهامی آنها و یا دستیابی به محکومین برای اجرای مجازات آنهاست که صدور آن بدواً توسط اینترپل

^۱Red Notice

صورت نمی‌گیرد، بلکه بر اساس یک حکم بازداشت دادگاهی ملی و یا دادگاهی بین‌المللی خواهد بود. مدت اعتبار آن پنج سال است که می‌بایست از طریق کشور متقاضی به روزرسانی گردد. همچنین طبقه‌بندی این اعلان محرمانه است و صرفاً بعضی از موارد صادرشده در تارنمای سازمان و در معرض دید عموم قرار می‌گیرد. به طور مثال، ازمیان ۵۸۰۰۰ اعلان قرمز صادرشده صرفاً ۷۰۰۰ اعلان به صورت رسمی منتشر شده‌اند که البته، برخی به صورت چکیده و نه با تصویر کامل هستند. درخواست صدور این اعلان همراه با ارسال مشخصات سجلی کامل و ویژگی‌های هویتی فرد (همانند رنگ مو، رنگ چشم، اثرانگشت و غیره) و مجازات پیش‌بینی شده برای آن می‌باشد که البته، صرف ارسال درخواست، موجب صدور اعلان قرمز نخواهد شد و کار گروهی تخصصی نسبت به ارزیابی درخواست و تطبیق آن با مواد اساسنامه اینترپل خصوصاً مواد دو (عدم مغایرت با روح اعلامیه جهانی حقوق بشر) و سه (ممنوعیت اعمال درخواست‌های سیاسی، نظامی، مذهبی و نژادی) اقدام و تصمیم‌گیری خواهد نمود. از این روست که به طور مثال، درخواست‌های ارسالی با ذکر مجازات اعدام برای جرم ارتكابی در آن کشور، به دلیل اعتقاد کارگروه و نهاد مستقل نظارتی آن (یعنی کمیسیون کنترل فایل‌ها) مبنی بر مغایرت اعدام با روح اعلامیه جهانی حقوق بشر، ترتیب اثر داده نمی‌شود (آقاباقری، ۱۴۰۰:۹۰).

اعلان آبی زمانی صادر می‌شود که فرد تحت نظر پلیس است و پلیس کشور مربوطه قصد دارد اطلاعات بیشتری از فرد کسب کند تا بتواند ارزیابی کاملی در این خصوص به عمل آورده تا از وقوع جرم پیشگیری کند. در اعلان سبز^۲ یا هشدار به منظور اخبار و ارسال اطلاعات پلیس در مورد افرادی که مرتکب جرائم شده‌اند و ممکن است به تکرار آن در کشورهای دیگر نیز بپردازند استفاده می‌شود. دبیرخانه اینترپل با انتشار اعلان سبز پلیس کشورهای عضو را از نوع جرم ارتكابی، شگردها و دیگر اطلاعات

^۱Blue Notice-enquiry

^۲Green Notice-warning

مربوط به مجرمین مطلع می‌نماید. در اعلان زرد^۱ در رابطه با افرادی صادر می‌شود که از کشور محل سکونت خود مفقود گشته و هیچگونه اثری از آنها نیست. دبیرخانه اینترپل با صدور اعلان زرد، مراتب را به تمامی کشورهای عضو اعلام می‌کند. از کارکردهای خاص صدور این اعلان می‌تواند حساسیت برانگیزی در مجامع بین‌المللی حقوق‌بشری به منظور افشای اعدام‌های درون تشکیلاتی سازمان‌های تروریستی و مجاب نمودن پلیس‌های دنیا به تحقیقات بیشتر درخصوص سرنوشت ناپدیدشدگان اجباری باشد (زرنگار و صدیق، ۱۳۹۹:۱۶۸).

در اعلان مشکی (اجساد شناسایی‌نشده)^۲ به جمع‌آوری اطلاعات در مورد افراد فوت شده که هنوز تشخیص هویت نشده‌اند استفاده می‌شود. پلیس کشوری که جسد در آن یافت شده مشخصات فرد مذکور را به دبیرخانه اینترپل اطلاع داده و از آن می‌خواهد در این خصوص اقدام به صدور اعلان مشکی کند تا سایر کشورهای عضو از آن مطلع شوند (منوری و همکاران، ۱۳۹۹:۷۳).

در اعلان نارنجی^۳ برای هشدار به پلیس، عموم مردم و سایر سازمان‌های بین‌المللی در رابطه با تهدیدهای ممکنه با سلاح‌های مخفی، بمب‌های دست‌ساز و دیگر موارد خطرناک از این اعلان استفاده می‌شود (امیری، ۱۳۹۴:۶۰). به طور مثال، در گزارش سالانه اینترپل در سال ۲۰۱۳ اشاره شده است که «انفجار دو بمب در پایانه محل برگزاری مسابقات ماراتن در بوستون، موجب کشته شدن سه نفر و زخمی شدن بیش از ۱۷۰ نفر گردید. به درخواست مقامات آمریکایی، اینترپل اقدام به صدور اعلان نارنجی درخصوص تصاویر افرادی نمود که در بمب‌گذاری‌های مذکور نقش داشته‌اند. در نتیجه، دو مظنون به نام دژوکار تیسارنیف ۱۹ساله و دیگری برادرش به نام تامرلان تیسارنیف ۲۶ساله شناسایی شدند که مظنون دوم به هنگام تیراندازی

^۱Yellow Notice-missing persons

^۲Black Notice (unidentified persons)

^۳Orange Notice

پلیس در عملیات تعقیب و گریز کشته شد.

در پایان این قسمت قابل ذکر است که به لحاظ فراوانی اعلان‌ها، بیشترین موارد صدور در طول سال‌های اخیر به رنگ قرمز اختصاص داشته و به طور مثال، در آمار اعلامی دبیرخانه در سال ۲۰۱۳ آمده است که از مجموع بیش از ۱۳۰۰۰ اعلان صادره در این سال، ۸۸۵۷ اعلان قرمز، ۱۸۸۹ اعلان زرد، ۱۶۹۱ اعلان آبی، ۱۰۰۴ اعلان سبز، ۱۱۷ اعلان مشکی، ۱۰۲ اعلان بنفش، ۷۹ اعلان سازمان ملل و ۴۳ اعلان نارنجی می‌باشد. ضمناً در هشتاد و پنجمین نشست عمومی اینترپل در نوامبر ۲۰۱۶ صحبت از ایجاد اعلان جدیدی به نام نقره‌ای به منظور شناسایی و ضبط اموال ناشی از جرم گردید که البته، تاکنون قطعی و اعلام رسمی نشده است. صدور چنین اعلانی با عنایت به تسهیل روند مقابله با تأمین مالی سازمان‌های تروریستی از اهمیت زیادی برخوردار است (آقاباقری، ۱۴۰۰: ۹۴).

در میان سازمان‌های بین‌المللی، اینترپل نقش اصلی را در مبارزه با و به تبع آن ارتقاء صلح و امنیت بین‌المللی ایفا می‌کند و با عنایت به ابزارهای ارتباطی و تشکیل سامانه‌ها در راستای تقویت هرچه بیشتر همکاری پلیس‌های دنیا، این امکان را به خوبی دارد که ارتکاب اقدامات تروریستی و خشونت‌بار را برای مرتکبین بالقوه آن بسیار دشوار و پرخطر نماید. اینترپل با سیاست گسترش جامعه انتظامی بین‌المللی و اتخاذ تاکتیک مبارزه جزء به کل با سازمان‌های تروریستی، موجب ناامنسازی جهانی برای مجرمین و دستگیری آنان و پیشگیری از وقوع اقدامات تروریستی بعدی و به تبع آن تقویت صلح و امنیت بین‌المللی خواهد بود. البته، این سازمان برخلاف دیوان کیفری بین‌المللی به دنبال رهبران و سران این دسته از اشخاص حقوقی نیست، بلکه مباشرین جرائم صرفاً تروریستی و تمامی اعضای خود این سازمان‌ها را نیز تحت تعقیب و مراقبت خود قرار می‌دهد. با توجه به اینکه جرم سازمان‌یافته حتی به شکل داخلی، خطرات فراوانی را برای جوامع مختلف ایجاد می‌نماید. با توجه به

به جمع شدن امکانات، استعدادها و نیروها در یک نقطه و انسجام و تشکیلی که مجرمین سازمان یافته از آن برخوردارند و قدرت و ثروتی که این گونه سازمان های تبهکار می توانند پس از مدتی فعالیت به دست آورند و از آن در جهت اشاعه فعالیت های مجرمانه خود بهره گیرند تأثیر سوء این نوع جرم بر امنیت جوامع و اقتصاد آنها و حتی اساس حکومت ها و بنیان های اخلاقی جوامع بسیار فراتر از تأثیر اندک جرایم فردی است. با عنایت به اینکه معمولاً این جرایم با انگیزه منفعت طلبی یا انگیزه های سیاسی برای کسب قدرت انجام می شود لذا عزم نیروهای پلیس و پلیس بین الملل در جهت مبارزه با آن و تقویت صلح و امنیت بین المللی از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است. کنوانسیون مبارزه با جرایم سازمان یافته ابزار جدیدی به منظور رویارویی با مشکلات جهانی تلقی می گردد. با افزایش همکاری های بین المللی در پرتو کنوانسیون پالمو، دسترسی و مهار قابلیت های گروه های مجرمانه سازمان یافته میسر می شود. به نظر می رسد تمامی اقداماتی که جهت مبارزه با جرم سازمان یافته در سطح بین المللی لازم و ضروری بوده، در این کنوانسیون پیش بینی شده است. برخوردهای منفعت محور و دوگانه برخی از پلیس های دنیا در برابر برخی متهمین و مجرمین تحت تعقیب، اگرچه حاکی از نیازمندی جدی سازمان اینترپل به بازنگری در قوانین، سازکارها و رویه خود است، لکن دلیلی برای عدم توجه به ظرفیت های ویژه این سازمان، خصوصاً تعاملات دوجانبه و چندجانبه پلیس ها به منظور بهره برداری حداکثری در راستای مبارزه با سازمان های تروریستی محسوب نمی شود. نتیجه آنکه مجموعه اقدامات اینترپل از منظر، اقدامات اشاره شده در این مقاله، موجب ارتقاء صلح و امنیت بین المللی می شود.

منابع

- ۱- آقاباقری، محمدجواد، ۱۴۰۰، امکان‌های اینترنتی برای مقابله با سازمان‌های تروریستی، فصلنامه علمی مطالعات بین‌المللی پلیس، ۱۲(۴۵)، ص ۸۷-۱۰۷.
- ۲- امیری، سروش، ۱۳۹۴، همکاری‌های بین‌المللی اینترنتی و امنیت بین‌المللی، فصلنامه سیاست، ۲(۶)، ص ۵۱-۶۸.
- ۳- افتخاری، اصغر، محمدی سیرت، حسین، ۱۳۹۲، صلح و سلم در قرآن کریم، دو فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات قرآن و حدیث، ۶(۲)، ص ۷۸-۵۳.
- ۴- اشرفی، داریوش، ۱۳۹۳، تفسیر جدید از صلح و امنیت بین‌المللی و تأثیر آن بر مفهوم حاکمیت ملی، فصلنامه پژوهش حقوق عمومی، ۱۵(۴۲)، ص ۱۰۹-۸۳.
- ۵- بیگ زاده، ابراهیم، ۱۳۸۹، حقوق سازمان‌های بین‌المللی، تهران، انتشارات مجد.
- ۶- پاکتچی، احمد، ۱۳۹۸، ارزش معنایی سازنده در مفهوم صلح در زبان‌های گوناگون با رویکرد گونه‌شناسی ساخت معنا، سومین همایش سالانه انجمن علمی مطالعات صلح ایران علوم انسانی و اجتماعی و صلح، تهران.
- ۷- جوادی نیاکانی، حسن، ۱۳۹۶، نقش سازمان اینترنتی در مدیریت بحران، فصلنامه علمی- ترویجی مطالعات بین‌المللی پلیس، ۷(۲۹)، ص ۳۴-۹.
- ۸- جعفری لنگرودی، محمدجعفر، ۱۳۸۴، ترمینولوژی حقوق، تهران، انتشارات گنج دانش، چاپ پانزدهم.
- ۹- جوادی نیاکانی، حسن، حسینی، محمدرضا، شیرزاد، هادی، امینیان، بهادر، ۱۳۹۹، الگوی مدیریت بهره‌برداری از ظرفیت‌های سازمان اینترنتی در مبارزه با جرایم و مجرمان، فصلنامه مطالعات راهبردی ناجا، ۵(۱۷)، ص ۸۶-۶۱.

- ۱۰- جوادی نیاکانی، حسن، ۱۳۹۶، نقش سازمان اینترپل در مدیریت بحران، فصلنامه علمی- ترویجی مطالعات بین‌المللی پلیس، ۷(۲۹)، ص ۳۴-۹.
- ۱۱- جوادی نیاکانی، حسن، حسینی، محمدرضا، شیرزاد، هادی، امینیان، بهادر، ۱۳۹۸، ظرفیت‌های سازمان اینترپل در مبارزه با جرایم و مجرمین توسط پلیس بین‌الملل ناجا، فصلنامه پژوهش‌های دانش انتظامی، ۲۱(۴)، ص ۲۷-۵۲.
- ۱۲- حسن برقی، صنم، ۱۳۹۵، بررسی سازمان پلیس بین‌المللی اینترپل و نقش آن در استرداد مجرمین، کنفرانس جهانی روانشناسی و علوم تربیتی، حقوق و علوم اجتماعی در آغاز هزاره سوم، شیراز، دوره ۲.
- ۱۳- زرنگار، احسان، صدیق، میرابراهیم، ۱۳۹۶، نقش اینترپل در مبارزه با جرائم بین‌المللی و تحکیم امنیت جهانی، فصلنامه علمی- ترویجی مطالعات بین‌المللی پلیس. ۷(۳۲)، ص ۱۹۱-۱۶۴.
- ۱۴- زارع مهدوی، قادر، حاجیان، مهدی و عباسی، صمد، ۱۳۹۵، تحول در امنیت بین‌الملل و نقش اینترپل در توسعه آن، فصلنامه مطالعات بین‌المللی پلیس، پیاپی ۲۷، ص ۲۸-۹.
- ۱۵- سادات نژاد، سید محمد، سادات نژاد، سیدعلی، ۱۳۹۹، چالش‌ها و راهکارهای دستیابی به صلح عادلانه در جهان امروز، فصلنامه صلح پژوهی اسلامی، ۱(۳)، ص ۷۱-۹۶.
- ۱۶- سلطانی فرد، محمد، ۱۳۹۱. حقوق بین‌الملل، رسانه‌ها، صلح و امنیت بین‌المللی، دانشنامه حقوق و سیاست، شماره ۱۸، ص ۸۰-۶۱.
- ۱۷- شهبازی، مهدی، ۱۳۹۹، واکاوی ظرفیت‌های کنوانسیون پالرمو در پیشبرد مأموریت‌های سازمان بین‌المللی پلیس جنایی (اینترپل)، فصلنامه علمی مطالعات بین‌المللی پلیس، ۱۱(۴۱)، ص ۲۳۷-۲۱۰.
- ۱۸- عبدالهی، محمدجوادی، آبوعلی، مرتضی، چترایی، نیلوفر، ۱۳۹۸، نقش سازمان بین‌المللی پلیس جنایی (اینترپل) در فرایند استرداد مجرمان و معاضدت قضایی، فصلنامه علمی مطالعات بین‌المللی پلیس، دوره ۱۰، شماره ۴۰، ص ۱۳۲-۱۱۲.

- ۱۹- منقوش، محمد، بردی زاده، نادر، ۱۳۹۴، بررسی جایگاه سازمان‌های بین‌المللی در حقوق بین‌الملل و نقش آنها در ایجاد صلح و امنیت بین‌المللی، کنفرانس بین‌المللی تحقیق و توسعه در علوم انسانی، مدیریت و اقتصاد.
- ۲۰- مردانی، افشین، مردانی، بابک، ۱۳۹۵، بررسی صلح و امنیت بین‌المللی در میثاق جامعه ملل و منشور سازمان ملل متحد، سومین کنفرانس بین‌المللی علوم و مهندسی.
- ۲۱- منوری، سید علی، سرابی، تیمور، جوج، عاطفه، ۱۳۹۹، بررسی ظرفیت سازمان‌های بین‌المللی پلیسی در پیشگیری از جرم و جنایت: با تأکید بر سازمان‌های اینترپل و یوروپل، فصلنامه علمی مطالعات بین‌المللی پلیس، شماره ۴۳، ص ۴۶-۹۰.
- ۲۲- هندیانی، عبدالله، ۱۳۹۶، بررسی تحولات مفهومی امنیت در محیط امنیتی، فصلنامه دانش انتظامی، ۹(۳)، ص ۳۰-۹.

